Any Dostoievski

L'11 de novembre de 2021 se celebrarà el 200 aniversari del naixement de l'escriptor, pensador, filòsof i publicista rus Fiódor Dostoievski, un dels escriptors russos més influentes de tota la literatura mundial. Les obres de Dostoievski han estat traduïdes a 170 idiomes i en tot moment han estat un poderós estímul no només per al discurs filosòfic, la investigació científica i les representacions teatrals i cinematogràfiques; sinó també per a l'estudi de la llengua russa.

+ informació: www.casaderusia.es/ca-news/bicentenari-del-naixement-de-fiodor-dostoievski

Lletres al Claustre

CICLE DE CONFERÈNCIES

Les nits blanques: Dostoievski i la literatura russa

Tots els dimarts de juliol, a les 19 h, al Claustre del Monestir

Dimarts 6

Xalàmov i la literatura del Gulag

a càrrec de **Pau Freixa** (Banyoles, 1976. Doctor en Filologia Eslava i traductor)

Dimarts 13

Crim i càstig: Dostoievski i la Rússia del s. XIX

a càrrec de **Miquel Cabal Guarro** (Barcelona, 1977. Lingüista i traductor del rus)

Dimarts 20

El Mestre i Margarita de Bulgàkov, una novel·la de culte

a càrrec de **Xènia Dyakonova** (Sant Petersburg, 1985. Poeta i traductora)

Dimarts 27

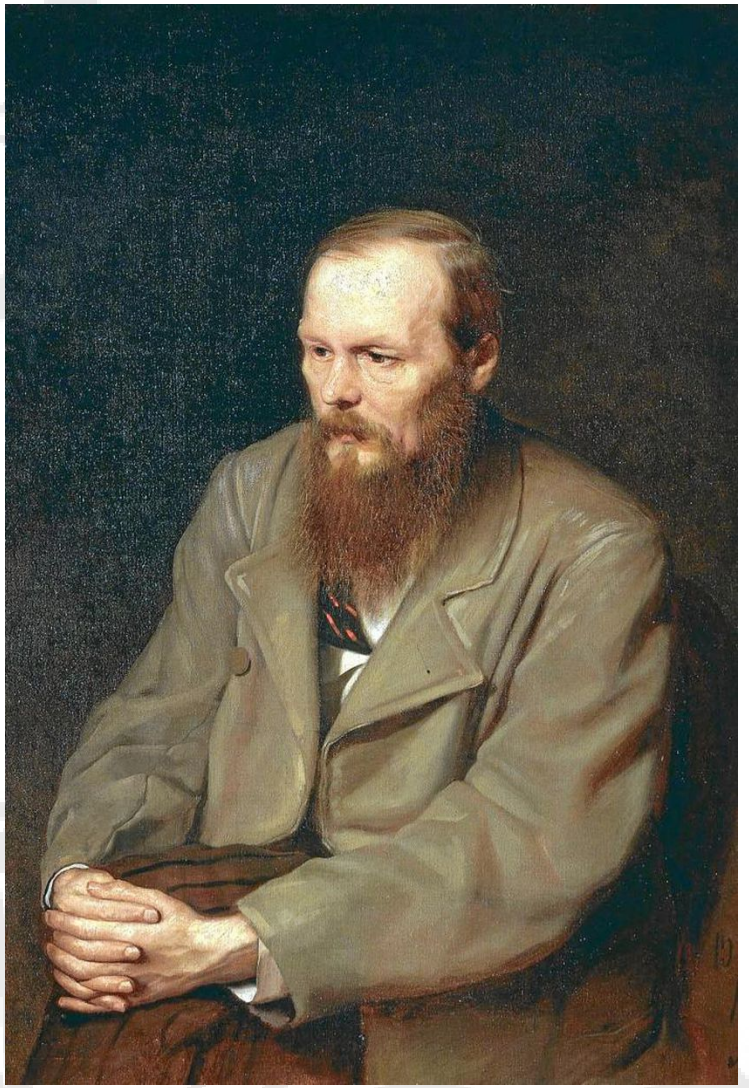
Així era Lev Tolstoi

a càrrec de **Selma Ancira** (Mèxic, 1956. Traductora del rus i el grec)

Biblioteca de Banyoles

Biblioteques Públiques de Catalunya

Ajuntament de Banyoles

F. Dostoievski
1821 - 2021
Bicentenari

CulturaBanyoles

Fiódor Dostoievski

Moscou, 1821 - Sant Petersburg, 1881

Obligat pel seu pare, va estudiar la carrera d'enginyer militar i fou destinat al departament d'enginyers de la capital, però es retirà al cap d'un any per consagrar-se a la literatura. L'any 1845 va escriure la seva primera novel·la, *Pobra gent*, que el situà entre els millors escriptors russos del seu temps. El seu realisme, caracteritzat per la profunditat de l'anàlisi psicològica, filosòfica i social, ja es féu evident en les seves primeres obres.

Atret per les teories dels socialistes utòpics francesos, entrà en relació amb el cercle revolucionari dels Petraševistes. L'any 1849 fou detingut i condemnat a mort. Quan el piquet d'execució estava a punt d'afusellar-lo, arribà l'indult. Li fou commutada la pena de mort per quatre anys de presidi, seguits del servei com a soldat ras en un regiment prop de la frontera xinesa. Aquells anys de reclusió i de treballs forçats agreujaren l'epilèpsia que sofria.

L'amistat d'un admirador seu, el baró de Vragel, i els canvis socials i polítics que es produïren a Rússia, permeteren que Dostoievski tornés a escriure i es casés amb la vídua Maria Dmitrievna. L'any 1859 es traslladà definitivament a Sant Petersburg on fundà, amb el seu germà Mikhail, la revista *L'època*, des d'on podia fer propaganda de les seves noves idees: la intel·lectualitat s'havia d'acostar al poble. Esdevingué de nou un autor admirat i estimat.

El 1864 moriren Maria Dmitrievna i el seu germà Mikhail. Esperonat per les necessitats econòmiques, començà una de les seves grans novel·les, *Crim i càstig* (1866) i dictà en vint-i-sis dies *El jugador* (1866) a una jove taquígrafa, Anna Grigorjevna, amb qui es casà. Tingueren quatre fills, dos dels quals moriren molt aviat. Assetjat pels creditors, el matrimoni se n'anà a l'estranger: feren llargues estades a Ginebra, a Florència i sobretot a Dresden. Aquests anys foren d'una activitat literària molt intensa: escriví, entre d'altres, *L'idiota* (1868) i *Els germans Karamàzov* (1878-80).

Va morir l'any 1881 com a conseqüència d'un atac epilèptic. Es calcula que van assistir al funeral unes seixanta mil persones. A la seva làpida sepulcral es pot llegir el següent versicle de Sant Joan, que va servir també com a epígraf de la seva darrera novel·la, *Els germans Karamàzov*:

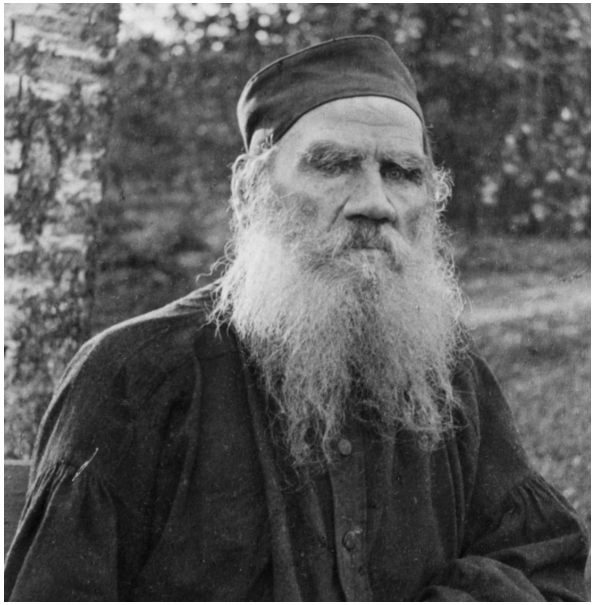
En veritat us dic que si el gra de blat que cau a la terra no mor, queda sol, però si mor produeix molt fruit.

(Font: enciclopedia.cat i viquipèdia.org)

Dostoievski - les traduccions catalanes

- **La dispesera** (1847)
  Traducció de Josep Carner Ribalta i Francesc Pagès (Selecta, 1972)
- **Les nits blanques** (1848) - traducció de P. Montserrat-Falsarov (Proa, 1937, de Francesc Pagès (Selecta, 1972) i de Ricard Altés (Teatre Lliure, 2004)
- **Un arbre de Nadal i una boda** (1848)
  Traducció de Marta Nin (Comanegra, 2020)
- **El petit heroi** (1849) - traducció de Monika Zgustova (Laertes, 1984)
- **Stepàntxikovo i els seus habitants** (1859)
  Traducció d'Andreu Nin (Proa, 1933)
- **El somni de l'oncle** (1859) - traducció de Prudenci Bertrana (Proa, 1936)
- **Memòries o Apunts de la casa morta** (1862)
  Traducció de Jaume Creus (Adesiara, 2011)
- **Apunts o Memòries del subsòl** (1864)- traducció de Miquel Cabal Guarro (Índex, 2002 i Angle, 2021) i de Raquel Ribó (Destino, 2004)
- **El cocodril** (1865) - traducció de Margarida Ponsatí-Murlà (Accent, 2010)
- **Crim i càstig** (1866)
  Traducció d'Andreu Nin (Proa, 1929)
  Traducció de Miquel Cabal Guarro (Alpha, 2021)
- **El jugador** (1866)
  Traducció de Reyes García i Teresa Camañes (Tres i Quatre, 2006)
- **L'idiota** (1869) - traducció de Josep M. Güell (Ed. 62, 1982)
- **L'etern marit** (1870) - traducció de Francesc Payarols (Proa, 1929)
- **Els dimonis** (1872) - traducció de Josep M. Güell (Edhasa, 1987)
- **L'adolescent** (1875) - traducció de Josep M. Güell (Proa, 1998)
- **El gran inquisidor** (1880)
  Traducció d'Anna Soler i Nina Avrova (Arola, 2008)
- **Els germans Karamàzov** (1880) - traducció indirecta de Joan Sales (Club Editor, 1961 - revisada per Arnau Barios, 2014)

Les trobareu totes a les biblioteques públiques de Catalunya.

Lev Tolstoi

Iàsnaia Poliana, Rússia, 1828- 1910

Reconegut per tothom com un dels grans mestres del segle XIX, la seva obra ha tingut un paper important en la història de la literatura universal. L'escriptor rus Ivan Turgénev, propagandista entusiasta de la literatura russa a Occident, donà a conèixer Tolstoi a França i la seva fama s'estengué de seguida.

A l'Estat espanyol, Tolstoi fou descobert, inicialment, gràcies al llibre *La revolución y la novela en Rusia* (1887) d'Emilia Pardo Bazán. A partir d'aquell moment, Tolstoi fou molt llegit, admirat i discutit pels escriptors castellans. En un altre nivell, la influència de Tolstoi fou important entre els anarquistes de la Península Ibèrica.

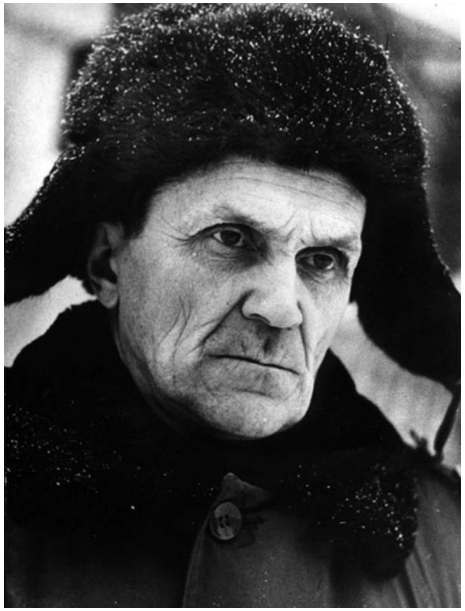
Es comptabilitzen, entre el segle XIX i l'any 1965, 240 edicions d'obres de Tolstoi, 211 de traduïdes al castellà i 29 al català.

Tolstoi - selecció de traduccions catalanes

El primer traductor de Tolstoi al català fou Narcís Oller. En la difusió de l'obra tolstoiana tingué un paper important l'editorial Proa, amb la seva col·lecció "A tot vent" i els traductors Andreu Nin i Francesc Payarols.

- **Infància, adolescència i joventut** (1857) - traducció d'Andreu Nin (Proa, 1974)
- **Felicitat conjugal** (1858) - traducció de Jaume Creus (Ed. 1984, 2005)
- **Tres morts** (1859) - traducció de Francesc Payarols (Proa, 1930)
- **Els Cossacs** (1863) - traducció de Francesc Payarols (Proa, 1933)
- **Guerra i pau** (1865-1869) - traducció de Carles Capdevila (La Publicitat, 1928)
- **Segon llibre de lectura: abecedari per a ús de les famílies i de les escoles** (1875) - traducció de Joan Sallarès (Verdaguer, 1938)
- **Anna Karènina** (1875-1877)- traducció d'Andreu Nin (Proa, 1933)
- **Confessió** (1882) - traduït per Miquel Cabal Guarro (Angle, 2013)
- **Quanta terra necessita un home?** (1885) - traducció d'Emili Bonet (Aeditors, 2011)
- **Història d'un cavall** (1886) - traducció de Josep N. Costabella (La Magrana, 2004)
- **La mort d'Ivan Ilitx** (1886) - traducció de Francesc Payarols (Oria, 1930)
- **El domini de les tenebres: drama en sis actes** (1886) - traducció de Joan Puig i Ferreter (L'Avenç, 1912)
- **Els fruits de la ciència** (1889) - traducció de Narcís Oller (Baxarias, 1913)
- **La sonata a Kreutzer** (1889) - traducció de Victòria Izquierdo i Àngels Margarit (UPF, 2004)
- **Amo i criat** (1895) - traducció de Manuel de Seabra (La Magrana, 1984)
- **El pare Sergi** (1898) - traducció de Xènia Dyakonova (Lleonard Muntaner, 2010)
- **Resurrecció** (1899) - traducció de R. Llates i A. Maseras (Proa, 1928)
- **El mort en vida** (1900) - traducció de Narcís Oller (Baxarias, 1912)
- **El diable** (1911) - traducció de Jaume Creus (Ed. 1984, 2005)
- **Hadji-Murat** (1912) - traducció de Francesc Payarols (Proa, 1934)

Les trobareu totes a les biblioteques públiques de Catalunya.

Varlam Xalàmov

Vólogda, 1907 - Moscou, 1982

Escriptor, periodista i poeta, Xalàmov va patir la repressió estalinista per ser defensor de les tesis trotskistes i leninistes, essent tancat en diverses ocasions en camps de treball i de reclusió.

La seva obra més coneguda és *Relats de Kolimà (1966)*, on explica la seva experiència als camps. Els esbossos foren enviats als països occidentals mitjançant el contraban i també foren publicats a l'URSS de manera clandestina. El 2013 n'aparegué la primera traducció en català, a càrrec de Xènia Dyakonova i José Mateo.

- **Relats de Kolimà volum I** (Días Contados, 2013)
- **Relats de Kolimà volum II: La riba esquerra** (Días Contados, 2018)
- **Relats de Kolimà volum III: El mestre de la pala** (Días Contados, 2018)

Mikhaïl Bulgàkov

Kíev, 1891- Moscou, 1940

Escriptor. La seva obra més coneguda és *El mestre i Margarida*, en què barreja hàbilment la fantasia amb la realitat, així com les èpoques i els llocs. Esdevinguda un clàssic de la literatura soviètica del s. XX, la popular sàtira soviètica relata la visita del diable a l'atea Unió Soviètica, on sembra el caos enmig d'una societat sufocada pel burocràtic ordre social.

A Rússia, la primera versió completa del llibre va ser publicada el 1973, basada en un manuscrit del 1940, i en va romandre l'edició canònica fins que el 1989, l'experta en literatura Lídia Ianòvskaia, va enllestir-ne una darrera versió basada en tots els manuscrits existents.

- **El mestre i Margarida**
  Traducció de Manuel de Seabra (La Magrana, 1985)
  Traducció de Xènia Dyakonova (Proa, 2021)
- **Cor de gos**
  Traducció de Josep M. de Sagarra i Àngel (Club Editor, 1993)
- **Morfina. Relats d'un jove metge**
  Traducció de Jaume Creus (Ed. 1984, 2012)